

Igbelewon Orile-ede Naijiria

Isonisoki ti Alase

Naijiria, orile-ede alawo dudu to ni olugbe ti o po julọ pelu olugbe milionu 201 (Banki Agbaye 2019)¹, je orile ede alapapo pelu awon ipinle merindinlogoji (36) ati olu ilu. Ede edegbeta ati mokanlelogun (521) ni owa pelu awon eya ti o ju igba ole ni aadota (250). Ede amulo ni orile ede Naijiria, ti Geesi, ni ayan lati dero isokan asa ati ede ti orile-ede naa. Ilu Naijiria je awujo ti oni oniruuru esin, pelu esin Kristiyaniti ati Islamu ti o ni awon tiwon jewo re julọ, ti diẹ ninu awon eniyan ti o ku faramo awon esin abalaye ti Afirika (Wikipedia). Awon Akosile eto omo eniyan ati awon atoka osi ti orile-ede qloro epo naa si wa nipo aini Gegebi eka isejoba ti AMERIKA² awon isoro eto eniyan ti o lapere julo ni apoju agbara ti awon osise eleto abo man lo, aibikita fun iwa ilokulo, ifipabanilopo, iya ati bebe lo.

Orile-ede yii ni eto ijoba alapapo ti awon eya, agbegbe ati awon ofin re si wopo. Diẹ ninu awon iwe ase ofin pataki ti o se atileyin fun SEAH pelu ilana ofin, ofin ti o lodi si lwa-ipa si omoniyani, Ofin Awon eto Omode ati ofin ti o lodi si iwa ifipabanilopo ni awon ile-eko giga. Naijiria, orile -ede ti o gbe agbara ti o ga fun eto okunrin nilo iyipada iwa ti o ti jinle fun iyipada asa ati iyipada ninu ilana agbara.

Awon iwadi ti orile-ede yii ni a se lati pese awon eri ti o le se itanilolobo fun awon Ibudo orile-ede fun ohun-elo Idaabobo ati ibudo Atileyin (RSH) Awon wonyi pelu iforowanilenuwo lati enu eniyan tose Koko (KII), iwadi ti ori Ayelujara ati iyewo awon akosile Awon ona wonyi pelu iforowanilenuwo lati enu awon eniyan tose Koko (KII), iwadi lori Ayelujara ati Iyewo Iduro

Awon awari ti o se Koko ati awon Aba

Awon onigbowo pataki lati ba sowopo

Eto PSEA ti Naijiria je alakoso pataki ninu awon oro SEAH ni Naijiria, eyi yoo je ipile bi alajosepo pelu eniti o le pin awon ohun elo, ati bi eto ti o wa (nikan) ni Naijiria ti a ya soto oro SEA. Laarin eto wonyii ni gbogbo awon onigbowo ajafetoomoniyani ti o ni ibatan pelu RSH ati wipe RSH yoo fe agbekale Awujo Ise (botilejepe a o fe lati faa RSH CoP lo daadaa ju isapejuwe awon omo egbe lowolowo, nipataki INGOs ati UN).

Apejo INGO je apejo ti awon NGO ti o kariaye ti n sise ni Nigeria. Egebe yii yoo tun sise gegebi egebe ti a o jo se ajosepo, paapaa ninu pinpin awon ohun elo ati lati toka awon alabaisesepo CSO won si ibudo aiyelujara ti Naijiria. Sibesibe, o ye ki a se akiyesi pe awon CSO wonyi ti o ti ni ajosepo pelu awon INGO le ni ewu kekere ati pe o le ma ba eka CSO ti o ni awon ohun elo pupo mu bi a ti sapejuwe won ni RSH nitori awon INGO ma n se atileyin won deede nipase Idaabobo.

Igbimo Amoye ti Orile-ede tun je orisun eto ti o dara julọ, ti on f'aye gba RSH si awon ajo orisirisi, awon eya ati awon egebe, ti won si gba alaye nipa awon anfani ti o ye nibiti RSH le ti se ipa. A o feran lati mu egebe onimoran pataki yii duro.

¹ Banki Agbaye 2019

² Eka Isejoba AMERIKA

Diẹ ninu awọn ajo miiran / awọn onigbowo ipilẹ CSO nla ni NiNGONET (ajo eleti ti ko je ti ijoba ti abele), Awọn Obirin Ninu Ajo Ajafetoeniyani, Işokan Işoppo Awujo lori eto Eko fun Gbogbogbo (CSACEFA).

Ri aaye ki a si kopa lai se fun awon alabasepo eto FCDO nikan

Fifojusi fifikun ipa ati akitiyiyan nipase ibudo orile-ede

Awon alafo to ni opin

Awon ajo won yii kii se idanileko lori idaabobo nigba gbogbo. Agbara die lo wa fun lilo awon gbendeke agbaye, ti a ba yewon wo pelu awon gbendeke wonyi ati sise awon eewu. Ipele t'ibudo Naijiria yoo se ifokansi alekun imo ati awon ogbon nipa awon gbendeke SEAH ati bi a se le lo bi o ti to ni agbegbe. Eyi le je gege bi dida awon ohun elo lati se iranlowo fun awon CSO latise ayewo ara won dipo si awon gbendeke bakanna bi okun agbara lori isakoso eewu SEAH.

Ayewo naa fi awon ala han ni sise ise pelu awon alabasepo lati fikun awon ofin ati ilana SEAH, siseti awon eto lati soro sita, awon ilana iroyin ti o da lori agbegbe, imo ipa ti awon osise bi o se jemọ SEAH, sise atileyin fun awon ti oye ati ihuwasi ti awon iwadii SEAH. RSH ni Ilu Naijiria nilo lati se atileyin fun awon ajo lati fikun awon eto HR won nipa lilo lensi PSEA ati awon ise atileyin miiran bii ICT, media ati awon ibaraenisoro. Lilo awon awon oluyonda je ise ti o wopo ni awon NGO / CSOs. RSH le se atileyin fun awon CSO nipa fifa awon oluyonda mora ati di da awon ohun elo ti yoo je fun awon oluyonda ati awon osise onipo kekeke lori ipa won ninu sise idaabobo

Gege bii atise da awon ala PSEA / Idaabobo mo ninu awon eto idagbasoke ati awon eya miiran ti Naijiria şugbon fifi ojusi Ariwalla-Oorun nitori rogbodyan eto omo eniyan, RSH yoo se ifokansi lati se atileyin ni didojuko aini yii. Sise atileyin fun eto PSEA ati dida awon ona lati se eto agbegbe ni ise ti o de odo opolopo awon ajo (agbegbe, nipataki).

Awon ilana imudara agbara

Iwadi na se afihan aayo ti orisi ona imunilara agbara yan ni pato ikeko ti ara eni, idanimoran, eko awon elegbe, pepe fun bibeere awon ibeere ati eko, atoko ti awon olupese ise ti a damo pelu imoran ni aabo, ifojokaju pelu awon eniyan fun alaye kikun ati iwole si awon orisun ayelujara. Ba ka naa, RSH yoo se idanimo fun awon asayan alabasisopo CSO lati je anfani to poo ni atileyin awon agbara ibile. Eyi yoo je atoko ti o bere pelu idamoran (nibiti awon Olumoran ti a mo yoo pese atileyinokan si okan si olugbamoran CSO ti a yan) ati lehinna pelu ikeko ti ara eni (pelu igbelewon eewu ati titile awon ilana COVID-19. Lilo whatsapp gegebi ipin fun pepe ise sise ni agbegbe fun pinpin ati eko kiko ni a o sawari pelu eka ti awon CSO wonyii. Eyi yoo pese aye fun awon CSO ti o kopa lati pin awon eko larin ara won fun eko elegbe. Ipin imuse na yoo pese pepe fun bibeere awon ibeere ati ikeko lati odo awon miiran. Atoko awon olupese ise imuse ti a mo ni a o fi si Ipele Ibudo Naijiria lehin isojuuşe ati idaniloju didara. awon modulu eLearning, Webinars / adaro ese, Beere lowo Amoye ati awon ohun elo ayelujara yoo tun je irurun ati je ki o wa ni Ipele ori ayelujara lati ni anfani bi opolopo awon CSO ti o nife si laisi idiyele, eyi yoo gba awon ise RSH laaye lati lo si iwon. pese awon ini ti awon ti o nife si awon ilana wanyii.

Sibesibe, o se pataki lati se akiyesi pe iyipada pelu awon ipileşe fifiipa kun ipa ko se laifowoyi bi o se nilo iyipada kii se ninu imo nikan şugbon tun ni ihuwasi eyiti o je deede nipase awon iwa, esin ati awon ipo awujo.

anyii

Fun abajade igbelewon ti o toka Awon NGO / CSO ninu agbegbe ti o ni ipa pupo tabi agbara odo ni awon ofin ti idaabobo, awon ise ti ibudo yoo fojusi ni akoko yoo da lori awon NGO ati awon CSO ti a forukosile ni Naijiria laisi awon isopo kariaye. Eyi yoo wa lati odo awon ti o ni ase orile-ede ti o tan

kaakakiri awon ipinle merin din ni ogoji ti Naijiria ati FCT si awon ti o ni agbegbe die sii tabi idojuko pato n'ipinle de awon igberiko tiwon yoo si f'ojusi awon agbegbe ti o le die lati kan. Fi fun ala ti a damo ni awon agbegbe miiran / awon ipinle ni Naijiria, paapaa awon ti n se awon eto idagbasoke, ibudo naa yoo ni ifokansi ni pataki julo lati de odo awon CSO ni awon agbegbe miiran ni ita Ariwa-Ila-oorun, eyiti o ni idojuko fun idahun omoniyani ati nitorinaa fikun iraye si awon ohun elo die sii lori idaabobo/ PSEA. Awon netiwoki ati isodokan yoo je ona pataki lati de odo awon CSO, ati pe o ye ki o tun se agbekale egebe afojusun pataki fun RSH nitori agbara won lati se atun so/ tun se alaye awon ohun elo si awon omu egebe.

RSH kii yoo sese taara lati fikun awon eto Idaabobo fun awon Ise-iranse ijoba, ajo tabi awon aka (MDAs), ifojusi wa da lori awon CSO. Sibesibe, ijoba nipase ile ise ijoba apapoo ti on risi oro awon obirin ati idagbasoke awujo (FMWASD) yoo je okan ninu Igbimo Alamoran ti Ilu ti n pese itosona ati abojuto si awon ise ti RSH ni Naijiria. Awon CSO ti yoo ni anfani lati awon ise RSH nipase didarapo mo Agbegbe ti Ise ati awon orisun miiran tiwon o si rii iwulo lati dijo fun awon ise orisirisi tabi atunyewo ti eto imulo ni aka kan patogegebi eto eko, ilera, aka aladani ati bebe lo. RSH funrarare ko ni ase lati si waju amojuto fun ipolongo alagbawi nitori kiese CSO.

Ipese Awon irinse / Awon ohun elo ati Awon Olupese Ise ati Iwadi / Eri

Awon irinse, awon ohun elo ati atoko awon olupese ise yoo se imudojuwon nigbagbogbo nitori bi yoo se je iwe ti a le ma sese lo ori re. A o gbejade awon abajade naa lori ibudo ayelujara ti orile-ede. Fun pe ko si eri ti a kosele lori SEAH ati eka iranlowo, RSH le jumose pelu netiwoki PSEA fun iwadi lori agbegbe yii.

Ishiro naa se afihan ala kan ninu nomba awon olupese ise ominira ni orisirisi awon eya ti idaabobo eyun ti iwadii, sese awon ayewo idaabobo / awon igbelewon eewu, idaabobo ni awon ibaraenisoro ati ICT. RSH yoo fe lati ro ete fun sese egebe agbegbe ti awon olupese ise pataki ki aka iranlowo orile-ede Naijiria ko ni nilo lati gbekale awon alamoran kariaye ti o le ma wa ni ipo daradara lati pese atilayin ti o to ni agbegbe naa.

Ala eri to po wa ninu idiwon isele ninu SEAH laarin awon ijo iranwo ati bi awon ijo wonyi se nfesi. Aile da awon akansa iwadi mo ni gbangba toka si idi pataki lati gba data ati lati wadi. Egebe RSH yoo nilo lati kan si NEB ati awon onigbowo pataki miiran (wo isale) lati ran wa lowo lati salaye idojuko, nitori opolopo ona ti ise yii le lo (fun apeere boya ati bawo ni a se n lo awon gbedeke agbaye ni agbegbe, ati ibaramu / iye). Bakanna, yoo se pataki lati sawari bi a se le se eyi - ni ifowosowopo pelu awon ile-ise iwadi/igbekale ni Naijiria ati ni kariaye; pelu awon oludari ero miiran ni eka naa; tabi pelu awon alabape FCDO ni orile-ede.